

Søguligur gravsteinur: Mamma Niels R. Finsen endaði í Føroyum

Ein tann mest søguligu gravsteinurin í gamla kirkjugarði man vera tann hjá mammu Niels R. Finsen, tann fyrsti í danska ríkinum, sum fekk ein Nobelprís

JOHANNE SOFIE
CAROLINE CHRISTINE
FINSEN
FØDT FORMANN
F. 2-8-1833
D. 18-5-1864

Johanna og Hannes Finsen

Minnislundin hjá Niels Finsen í Havn. Á plátuni uttast t.h. stendur:
FREDLYST TIL MINDE OM NIELS R. FINSEN
FØDT I THORSHAVN 15. DECBR 1860
DØD I KØBENHAVN 24. SEPT 1904
HER I KLIPPEN MAISLED NIELS FINSEN SIT NAVN. HANS
LIVSGERNING PRÆGED DET DYBT I ALLE HJÆRTER

Óli Jacobsen

Mamma Niels Finsen, Johanne Sofie Caroline Christine, var fødd í 1830 og doyði í 1864, einans 33 ára gomul. Pápin var Hannes Finsen, sum var amtmaður í Føroyum.

Niels Finsen og hansara ætt verður evnið í komandi Miðvikuni.

Í hesi grein verður bert pláss fyri áhugaverdari grein, sum beiggja hansara Vilhelm H Finsen, skrivaði í 1904 um barndómin hjá Niels í Føroyum. Hon verður endurgivin, sum hon er skrivað, eisini tí hetta kann hava áhuga fyri danskar lesarar:

Barndómurin

Da min Moder døde, kom Bedstemoder op paa Færøerne i Huset for at Opdrage os og blev der til min Fader nogle Aar efter giftede sig igen. Hun udtalte den første almindelige Dom over Niels, efter hvad der siges. Han skulde altid undersøge sit Legetøj fra yderst til inderst, se det indeni, pille det itu. Den tilbøjelighed er sikkert ikke sjælden hos Drengene, uden at de derfor bliver Videnskabsmænd. Men Bedstemoder plejede nu altid at ryste paa Hovedet og sige: "Den Dreng har en Splint i Øjet."

Var ein raskur drongur

Vor Lærer i Realskolen mindes ham kun som en mild, stilfærdig lille Fyr. Han var jævnt flink i Skolen, men havde svært ved at lære udenad. Han var nok gladest, naar Klokken var bleven to og Fritiden kommen.

Den nød han til Gavns. Vort Hus laa lige ved Søen og i dens Nærhed færdedes vi tidlig og silde. Særlig fangedes vor interesse af de mange engelske Fiskerskibe, som ofte i Snesevis laa paa Fjorden, ikke at tale om de mærkelige 3-mastrede Franskmand. Saa var der Fisketurene. Og oppe til Lands havde vi Fjeldfarterne. Niels satte en Ære i at overgaa alle de andre Drengene. De stejleste Toppe ad de stejleste Stier. Paa adskillige uvejbare Steder vil man den Dag i Dag deroppe kunne finde N.R.F. hugget ind i Stenene.

I Reglen legede vi mest alene, undertiden med nogle jævnaldrende Kammerater. Men der var ogsaa et par Lejligheder om Aaret, hvor alle helst vilde være med. Det var om Foraaret, naar Faarene blev drevne sammen af Hunde og Folkene og os Drengene for at klippes – nej, klippes er ikke egentlig Ordet, for det gjaldt netop med et rask Tag at trække hele Uldbeklædningen af Faaret. Det var evige Løjer. Saa var der Grindefangsterne – med deres pludselige kommen over Folk, deres Spænding og Drøftelsen af Chancerne for at Flokken vilde komme ind i vor Fjord eller maaske til en fjernere Ø, hvor Skuespillet saa vilde gaa vore Øjne forbi. Det var vigtige Begivenheder i en Drengs Liv.

Fittur í hondunum

Men ogsaa inden døre havde vi gode Dage – der var saa megen Tid inden

Døre paa Færøerne, hvor Regnen i lang Tid kan sive og strømme og sive ustandselig. Saa snittede og savede Niels. Han var ualmindelig snild paa Fingrene. Han kunde lave de kunstfærdigste Ting. Jeg ser endnu for mig en pragtfuld Slup, han en Sommerferie skar ud af en 5 Kvarter lang Bjælkeende, en af Brødrene blev sendt hen til at købe hos Købmanden. Fader døbte den Concordia (Enighed) for at indprente os Enighedens Værd – for resten var det ikke nødvendigt. Der var altid det bedste Forhold mellem os Brødre.

Borgmeistarinn datt deyður niður

Dog en Begivenhed var der, som mere end nogen anden gjorde Indtryk paa vore Barnehjerner. Det var da Kongen og Prins Valdemar i 1874 gæstede Færøerne. Vi maatte paa Fader nær rykke ud af Amtmandsboligen, hvor Kongen skulde bo. Vi som hele Øen var som i en Feber. Nede ved Stranden var der rejst en Æresport af Lyng med Skjolde og Flag. Der stod hele Befolkningen stillet op, og Borgerrepræsentationens gamle Formand, Almuelærer Lützen, udbragte det nifoldige Hurra for Majestæten. Og da han raabte det niende Hurra faldt han død om.

Forresten havde Niels en ganske særlig Honnør. Prins Valdemar vilde gerne se en færøsk Hest og de fineste smaa sjældne hvide Heste blev ført frem. Prinsen red

paa den ene og Niels gelejdede ham paa den anden. De red vist nok ud til Verdens Ende – det var hvor Landevejen holdt op.

Egnaði seg ikki at studera

Samme Aar kom Niels bort fra Færøerne. Han skulde i Latinskole, kom til Herlufsholm. Han blev der kun to Aar. Sagens passede det stramme Skolereglement ikke den frihedsvante Dreng. I hvert fald var han ingen flink Elev. Jeg har hørt noget om, at Protokollen paa Herlufsholm skal gemme en Bemærkning om, at han ikke egnede sig for Studeringerne!

Saa kom han til Island. Han sinkedes et par Aar i Skoletiden, da Undervisningen foregik paa Islandsk, et saare vanskeligt Sprog at lære. Han blev derfor først Student i 21 Aars Alderen. I den Tid var vi kommet bort fra hinanden. Saa meget des større Fest var det, da han kom hjem i den tre Maaneder lange Sommerferie. Saa kunde vi igen lege de gamle Lege til Fjælds eller ude ved den lille Sø "Pæneplads" ved Thorshavn, hvor Klippen danner et Bækken. Der satte vi vore Skibe ud at sejle med Messingkanoner fyldte med Krudt. Saa sad vi spændte, til de stødte mod en Klippe ude i Søen og Kanonerne gik af – de "saluterede

Fæstningen". Ellers var han nu bleven Mester i at haandtere de ejendommelige Slyngpile og mærkelige selvavede Skydevaaben. Han havde en sjælden fejlede Haand og det sikreste Øje.

Han skabte sig en lille særlig Indtægt ved at opkøbe islandske Frimærker og sende dem til England, hvor de solgtes for "høje Priser." Hans uegennyttige Karakter gav sig da udslag, helst vilde han dele Fortjeneste med os andre og sendte os – min Søster og mig, som dengang var i København – ofte 5 Kroner ad Gangen, for at vi kunde gaa til Konditeren og spise Kager. Det syntes han var en af Livets Goder.

Einsamallur konfirmantur á Nesi

I en saadan Sommerferie blev han 16. september 1877 af familiens mangeårige Ven, Provst Hammershaimb, konfirmeret paa Næs til en særlig Konfirmation, hvad der ganske sikkert ikke har passet den meget generte Dreng.

Jeg tror ikke man hos ham den Gang vilde finde stærke varsler om det spirende Forsker Geni. Kun ved jeg, at han sum ungt menneske, naar han var syg, havde ondt et eller andet Sted, kunde blotte sig og lægge sig med det syge Sted udsat for Solen.

Komandi partur

Komandi Miðvika verður serliga um virkið hjá Niels Finsen. Komandi partur um 3 vikur verður Julionnu Mariu Egholm.